

Nieuwsbrief

Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen

Jaargang 12 | Editie 5 | december 2020

*Het was een heel bijzonder jaar! Een Coronajaar!
Heel veel is binnen ANOG toch goed gekomen.
SAMEN heeft nog nooit zoveel betekenis gehad dan dit jaar.
Laten we de momenten, dat we de komende tijd
samen kunnen zijn koesteren.
We wensen jullie heel veel 'samen' en gezondheid in het komende jaar.*

Veel hail en zegen veur 2021!!

Het ANOG-bestuur en de medewerkers

“Leuk om weer collega’s te hebben!”

Sinds 1 november is Tanja Beuling in dienst als manager. Zij stelt zich kort voor.

Stoppen met werken voor een baas is een grote stap. Natuurlijk is het leuk om fulltime op de boerderij aan de slag te gaan. Samenwerken met Dirk Jan, mijn man. Eind 2016 heb ik de stap genomen om samen het bedrijf verder te ontwikkelen. Na meer dan 25 jaar ambtenaar bij de gemeente Assen en het waterschap Hunze en Aa's te zijn geweest, ben ik volledig thuis aan de slag gegaan. Dat is me goed bevallen. We hebben een mooi veenkoloniaal akkerbouwbedrijf in Eerste Exloërmond. De administratie is beter op orde en de tuin ligt er mooi bij. En toch begon het weer te kriebelen. Zeker toen Rik, onze zoon, besloot om ook volledig op de boerderij te komen werken.

Toen ik de vacature van ANOG zag, werd ik gelijk enthousiast. Werken in het mooie Oost-Groningen op het snijvlak van natuur en landbouw. Een mooie uitdaging ligt er de komende tijd in het verschiet. Niet alleen voor mijzelf. Ook voor de natuur en de landbouw. Leuk om daar samen met een leuk en gedreven team, een enthousiast bestuur en de leden de komende tijd voor aan de slag te gaan. En leuk om weer collega's te hebben!

GLB nieuws

In Oost-Groningen wordt door 26 akkerbouwers geëxperimenteerd met veldmaatregelen in het kader van de GLB-pilot Akkerbelf. We onderzoeken of deze maatregelen invulling kunnen geven aan de eco-regeling in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) na 2022. Naast de praktische inpasbaarheid onderzoeken we ook de ecologische meerwaarde van de maatregelen. Dit laatste is uitgevoerd middels het monitoren van nachtvlinders, loopkevers en akkervogels. Deze soortgroepen kunnen ons iets vertellen over de biodiversiteit. Voor de praktische inpasbaarheid zijn enquêtes ingevuld en er vinden gesprekken plaats.

Nachtvlinders

Twee deelnemers hebben nachtvlinders geteld. Zij maken deel uit van het landelijke meetnet 'BIMAG' van de Vlinderstichting. Op drie locaties (veldmaatregel, regulier gewas en op het erf) per bedrijf worden vlinders gevangen die door ledverlichting worden aangetrokken en in emmers opgevangen. Om de twee weken worden de emmers geplaatst.

241 verschillende soorten

Wat zijn we allemaal tegengekomen? Gewone grasuil, halmrupsvlinder, huismoeder en oranje wortelboorder zijn veel geteld. Ook kleurrijke soorten, zoals roodstreepspanner, gewone gouduil en Diana uil zijn gesignaleerd. Landelijk zijn er dit jaar maar liefst 241 verschillende soorten gezien.

Loopkevers

Voor het tellen van de loopkevers hebben we gebruik gemaakt van bodemvallen. Het aantal loopkevers en de verschillende soorten geven informatie over de biodiversiteit van gewassen. We hebben in drie rondes 225 bodemvallen geplaatst in akkerranden en op reguliere akkerbouwgewassen van vijf bedrijven. Vervolgens is de inhoud van alle vallen gedetermineerd. Een derde is door onszelf uitgevoerd. De overige potten worden door Rijksuniversiteit Groningen (RuG) gedetermineerd.

In de kinderschoenen

Verschillen in het aantal loopkevers en de soorten kunnen worden verklaard door onder andere het type gewas/maatregel en de verschillende (bodem) bewerkingen. Conclusies zijn nog lastig te trekken. Het onderzoek naar loopkevers staat nog in de kinderschoenen. We dragen op deze manier bij aan het verkrijgen van meer inzicht in de loopkever. Daarnaast zijn we onderdeel van het onderzoek van RuG.

Akkervogeltelling

Sovon heeft de broedvogelmonitoring uitgevoerd in het GLB-cluster Nieuw Scheemda. Dit cluster ligt buiten het leefgebied Open Akker. Het verbindt de drie ANLb-clusters Noordbroek, Nieuwolda en Midwolda. De gevonden resultaten zijn vergeleken met de omliggende clusters.

De monitoring laat zien dat de maatregelen effectief zijn voor akkervogels. In zowel de ANLb-clusters als het GLB-cluster komt in de beheerpercelen een groter aantal vogelsoorten voor dan in de referentiepercelen. Opvallend is dat zeven van de negen meest getelde vogelsoorten even vaak voorkomen in het GLB-cluster als in de ANLb-clusters. Een niet te grote afstand tussen beheerpercelen blijkt van belang te zijn.

De monitoringsgegevens zullen worden gedeeld met de deelnemende akkerbouwers. Daarnaast worden de gegevens gebruikt voor de eindrapportage van de pilot.

GLB nieuws

Groenbemesters ter verbetering van de bodemkwaliteit

In het huidige GLB telt een vanggewas mee voor de vergroening. Het is veruit de meest gekozen maatregel voor de vergroening. Op veel bedrijven is deze maatregel al gangbaar als bodemverbeteraar. Deze maatregel heeft dan ook weinig extra vergroening opgeleverd.

Het lijkt erop dat vanggewassen (op basis van de huidige minimale eisen) in GLB na 2022 een verplichting wordt voor het ontvangen van de basisbetaling. In de GLB-pilot Akkerbelt onderzoeken we de mogelijkheden om vanggewassen met een meerwaarde op te kunnen nemen in de eco-regeling.

Vier mengsels

Met Jelmer Hensens en Johan Schuitema hebben we vier verschillende pakketten ontwikkeld. De variatie zit in het zaaimoment en de samenstelling van het mengsel. Het eerste zaaimoment was op 15 oktober en op 1 december vond het laatste zaaimoment plaats. Twee akkerbouwers uit Westerwolde hebben dit najaar de verschillende mengsels ingezaaid. Begin december hebben we met elkaar de testvelden bekeken. In februari gaan we het veld in om het eindresultaat te bekijken. De groenbemesters blijven tot maart staan. Er is met veel enthousiasme gereageerd op de vanggewassen voor de bodem. We hopen op ondersteuning van GLB.

GLB nieuws

Van Oost-Groningen naar Den Haag

Het is belangrijk dat de opgedane ervaringen met deelnemers wordt meegenomen in de eindrapportage van de pilot. Hoe hebben we dit aangepakt?

We hebben twaalf bedrijfsplannen opgesteld. In deze plannen staat de huidige vergroening beschreven, de kansen en knelpunten zijn in kaart gebracht evenals de mogelijkheden voor de toekomstige eco-regeling. Daarnaast hebben alle deelnemende akkerbouwers een enquête ingevuld om hun ervaringen te delen en antwoorden toe te lichten. Op basis van de resultaten hebben we met een aantal deelnemers een (online) keukentafelgesprek georganiseerd. Tijdens deze gesprekken zijn de ideeën omtrent de vergroening, de maatregelen en de rol van het collectief besproken.

kruidenrijke akkerrand Nieuw Scheemda

Ministerie van LNV

Alle opgedane ervaringen en resultaten worden binnen ANOG verder besproken en samengebundeld. Vervolgens gaan deze resultaten mee in de rapportage van Akkerbelt. De rapportage wordt samen met de rapportages van de zes andere GLB-pilots aangeboden aan het ministerie van LNV. Op deze manier leveren we vanuit de praktijk input aan op de invulling van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) van Nederland. In de volgende nieuwsbrief meer informatie hierover.

Enquêteresultaten Natuurinclusieve maatregelen in het Oldambt

Voor het project Bodem, Biodiversiteit en Regio is het afgelopen najaar een enquête uitgezet onder de ANOG-leden op de klei. Het doel van de enquête is om te onderzoeken hoe door akkerbouwers wordt gedacht over de toepassing van drie maatregelen, die in dit project met veldproeven worden onderzocht: de teelt van grasklaver, de teelt van winterveldboon en de toepassing van vaste mest. Deze maatregelen hebben een positief effect op de bodem. Daarnaast kunnen ze bijdragen aan biodiversiteit en het onderdrukken van onkruid (grasklaver).

In totaal hebben dertig boeren deelgenomen aan de enquête. Hiervan had 90% een gangbaar bedrijf en 10% een (gedeeltelijk) biologisch bedrijf. De deelnemers ervaren met name problemen met onkruid (73%). Zij hadden in mindere mate problemen met een laag organische stof gehalte, en ziekten en plagen (beiden circa 30%).

Biodiversiteit en bodemverbetering

De meeste deelnemers (86%) aan de enquête telen geen grasklaver op hun bedrijf. Op dit moment is voor deze teelt het saldo te laag en zijn er te weinig afzetmogelijkheden. De teelt van winterveldbonen wordt door een meerderheid van de boeren (57%) wel als economisch interessant gezien. Het saldo van de teelt is redelijk vergelijkbaar met dat van wintertarwe. Daarentegen worden de wisselende opbrengsten en de geringe afzetmogelijkheden als risico ervaren. Iets minder dan de helft van de boeren (46%) wil de teelt van winterveldbonen combineren met de aanleg van bloemstroken. Echter, alleen als dit de opbrengst (vanwege extra bestuiving) en de biodiversiteit verbetert. Vaste mest wordt door een groot deel van de boeren (75%) al op het bedrijf toegepast om de bodem te verbeteren. De lage beschikbaarheid en de hogere kosten ten opzichte van drijfmest worden als belemmerend ervaren.

Nader onderzoek

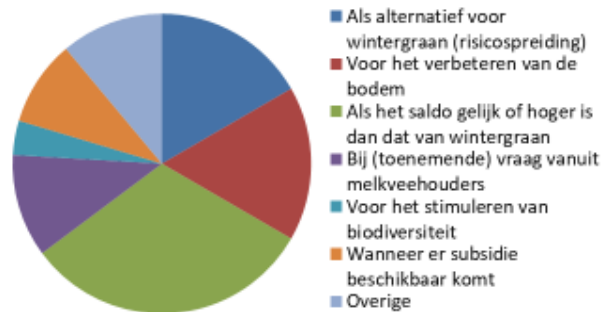
In de veldproeven zal nog worden onderzocht hoe de maatregelen het beste kunnen worden toegepast, en wat de kosten en baten zijn. Dit kan boeren helpen in hun keuze om hiermee te gaan experimenteren.

Het project Bodem, Biodiversiteit en Regio is mogelijk gemaakt met steun vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). "Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland". https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_nl

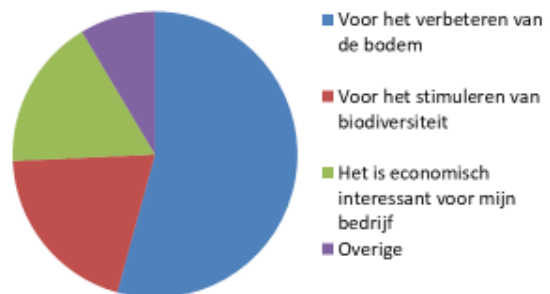
Redenen om grasklaver te gaan telen

Redenen om veldbonen te gaan telen

Redenen om vaste mest te gebruiken

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

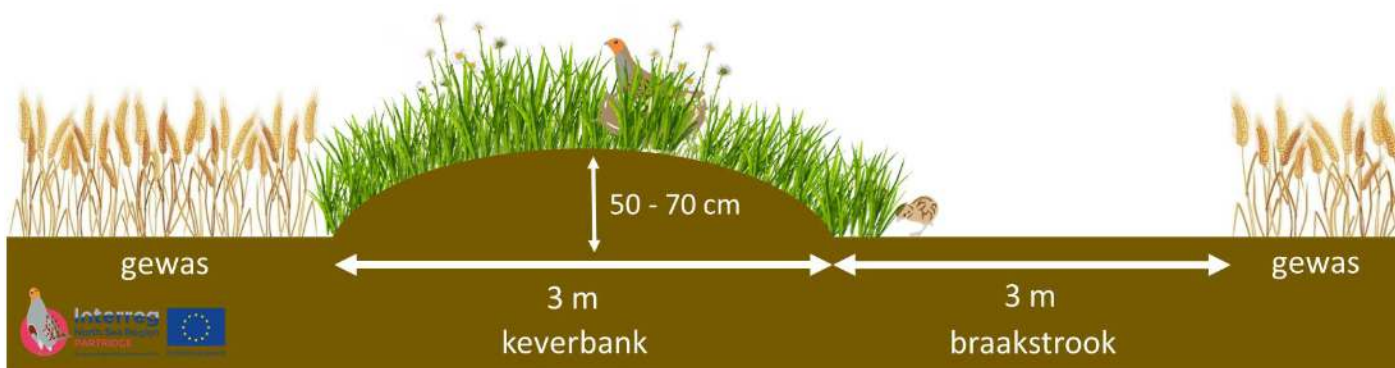
Leefgebied versterken in het Open Akkerland

ANOG heeft in het Open Akkerland veertien clusters verdeeld over Oost-Groningen. We willen het leefgebied voor de akkervogels binnen de clusters voor de akkervogels versterken door struweel en keverbanken aan te leggen.

Hierbij kun je denken aan struweel aanplant op de kopse kanten van veenwijken, onder hoogspanningsmasten, om windmolens en mestbassins, maar ook aan een windsingel langs agrarische percelen.

Keverbank

We hebben budget voor het aanleggen van een keverbank binnen de clusters. Een keverbank is drie tot zes meter breed en bestaat uit een 70 cm. omgeploegde wal met daarop een ingezaaid bloemenmengsel. Door een opgehoogde structuur van de keverbank droogt de grond snel. De graspollen in de keverbanken zorgen voor een ideale overwinteringsplek voor plaagbestrijdende insecten. Deze insecten zijn aantrekkelijk voor akkervogels en met name voor patrijzen. Kortom, de keverbanken zijn een ideale omgeving voor een patrijzennest. Zowel de aanleg van een keverbank als de beheervergoeding wordt voor de komende vijf jaren vergoed.

Informatiebord

Binnen de clusters is het belangrijkste dat er vooral rust is in het broedseizoen. Om dit aan de omgeving kenbaar te maken, worden borden ontworpen. Op de borden staat aangeven dat het om een clustergebied voor akkervogels gaat, waar loslopende honden niet zijn gewenst.

Bevindt jouw bedrijf in een clustergebied en heb je belangstelling voor aanplant van struweel, aanleg van een keverbank of een informatiebord meld je aan via info@anog.nl.

Dit project is mogelijk gemaakt met steun vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). "Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland". https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_nl

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Beheermonitoringskaarten

Vanaf 2017 wordt elk jaar ongeveer een derde van de beheereenheden in het Open Akkerland geteld door Sovon. De tellingen vinden plaats in beheereenheden en in referentiegebieden buiten de beheereenheid om de effectiviteit van Agrarisch Natuurbeheer te bepalen. Deze beheereenheden worden jaarlijks geloot. Daarnaast worden enkele beheereenheden elk jaar geteld. Niet alle beheereenheden hoeven jaarlijks te worden geteld om een goede indruk te krijgen van de effectiviteit van het beheer.

ANLb-deelnemers hebben afgelopen weken de resultaten van de telgegevens van 2018 en 2019 ontvangen. Omdat niet alle beheereenheden jaarlijks worden geteld, zullen ook niet alle deelnemers een kaartje met daarop de telresultaten hebben ontvangen. Enkele deelnemers hebben van zowel 2018 als 2019 de telgegevens van dezelfde beheereenheid ontvangen.

Analyse door Sovon

Sovon is bezig met het analyseren van de telgegevens van 2017, 2018 en 2019. Het doel van de beheermonitoring is het bepalen van het effect van het beheer op de doelsoorten van Leefgebied Open Akker. Daar waar nodig wordt het beheer bijgesteld. Het is daarom belangrijk dat er betrouwbare en bruikbare gegevens zijn om te beoordelen of het beheer de gewenste effecten behaalt.

Meer informatie over beheermonitoring is te vinden op onze website: www.ANOG.nl/ANLb/ Akkervogels en Beheermonitoring.

ANLb periode (2016-2021) wordt met 1 jaar verlengd

In 2016 is Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) begonnen. Deze periode zou zes jaar duren. Dit betekent dat 2021 het laatste ANLb-jaar zou zijn van de 6-jarige contracten. Het ANLb-budget is gekoppeld aan het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Echter, GLB gaat pas in 2023 van start. Daarom komt er voor ANLb een overgangsjaar.

Het ANLb-budget is na de start in 2016 voor ANOG verhoogd. We hebben drie extra clusters met agrarisch natuurbeheer (Nieuwolda, Bourtange en Over den Dijk) kunnen aanleggen. Van het extra geld zijn bloemrijke randen van drie of vier meter breed langs watervoerende sloten aangelegd.

Contractverlenging

Het gevolg van het overgangsjaar is, dat in 2022 alle contracten met een jaar worden verlengd mits de deelnemer hiermee instemt. Bij verlenging blijven dezelfde voorwaarden en vergoedingen van kracht. Mochten deelnemers hun contract na 2021 niet willen verlengen, dan kan dit worden doorgegeven aan de gebiedscoördinator. Boerennatuur is op dit moment aan het uitzoeken hoe het verlengen van de contracten juridisch zo eenvoudig mogelijk kan. Vanaf 2023 zal Agrarisch Natuurbeheer worden voortgezet maar dan hoogstwaarschijnlijk onder andere voorwaarden. De verwachting is, dat in 2022 meer duidelijkheid komt over de nieuwe voorwaarden en vergoedingen.

Colofon

Dit is een uitgave van ANOG
Lageweg 14c
9698 BN Wedde
t. 0597-726966
info@anog.nl
www.anog.nl

Meer kennis, minder gewasbeschermingsmiddelen

Dit jaar hebben 57 akkerbouwers uit Oost-Groningen 118 kilometer, offewel 39 hectare, akkerranden aangelegd en beheerd. Daarnaast hebben de deelnemers, verdeeld over vijf studiegroepen, een studie gevolgd over Functionele Agro Biodiversiteit, onkruidbeheersing en waterkwaliteit.

Eind november hebben de evaluaties met de studiegroepen, vanwege Covid-19, online plaatsgevonden. De opkomst was elke avond zeer goed! We hebben teruggeblikt op de resultaten van 2020, en vooruitgekeken naar 2021. Normaliter gaan we gedurende het seizoen een aantal keren met elkaar het veld in voor een bijeenkomst. Door Covid-19 waren we genoodzaakt dit te beperken tot één veldbijeenkomst. Gelukkig hebben we ook informatie kunnen delen door een DAW-nieuwsflits te verzenden en een aantal informatieve filmpjes op te nemen.

Studiegroep waterkwaliteit

In deze studiegroep.....

- ... hebben akkerbouwers hun eigen sloten beoordeeld met behulp van de app S(k)en je sloot.
- ... heeft waterschap Hunze en Aa's bij drie sloten extra metingen uitgevoerd om de chemische kwaliteit te bepalen.
- ... hebben we op verschillende plekken het waterleven beoordeeld en de resultaten op de website Water diertjes.nl ingevoerd.
- ... hebben deelnemers hun sloten ecologisch beheerd, zodat er gedurende het jaar meer overlevingsmogelijkheden zijn voor onder andere vlinders en insecten.

Studiegroep Functionele Agrobiodiversiteit en Onkruidbeheersing

De studiegroep is begonnen met verschillende informatieve vlogs van het Louis Bolk Instituut (LBI). Ze hebben vervolgens plak- en bodemvallen in de akkerrand geplaatst om de functionele agro biodiversiteit te leren kennen. Onder begeleiding van Boki Luske van LBI zijn tijdens de evaluatie de resultaten gepresenteerd. Daarnaast is de IPM Toolbox (www.ipm-toolbox.nl) ontwikkeld. Dit is een app die informatie geeft over natuurlijke plaagbeheersing. Deze toolbox kan als hulpmiddel dienen bij het bepalen van de schade drempel in het veld. Het aankomende jaar gaan we met de IPM Toolbox aan de slag. Ook gaan we ons verdiepen in gewasbeschermingsmiddelen, bodemprocessen en waterkwaliteit, en voeren we een breder onderzoek uit naar veronkruiding door onder andere bijvoet en duist in meerjarige akkerranden.

Het project is onderdeel van het landelijke Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

Het project wordt gefinancierd door provincie Groningen en Waterschap Hunze en Aa's.

